

dnb *magazine* special

Een uitgave van de Nederlandsche Bank september 2006

Nout Wellink:

Ik heb mijn guldens al ingeleverd p. 2

Afscheid van de gulden

p.7

**Reconstructiewerk
redt bankbiljetten p. 18**

Martine van Os

over geldzaken p.14

Voorwoord

Definitief afscheid van de gulden

Als jongetje van vijf kreeg ik vaak van mijn moeder een paar cent in handen gedrukt, 'Alsjeblieft jongen, koop daar maar iets lekkers van'. Dat liet ik me geen twee keer zeggen en als een haas rende ik naar de plaatselijke kruidenier in Bredevoort, mijn geboorteplaats in de Achterhoek. Die centen brandden in mijn hand, terwijl ik me stond te vergapen aan al die grote glazen flessen met duimdrop, trekdrop, lauriërdrop, toverballen, zoethout en nog veel meer.

Nog jarenlang, als ik centen bijpaste bij het afrekenen, zag ik mezelf weer even in die kruidenierszaak staan. En toen de cent werd afgeschaft heb ik er natuurlijk een paar bewaard. Geld is meer dan klinkende munt, het is emotie, historie, verbinding en toch ook een deel van onze identiteit. Nu de guldenmunt binnenkort definitief verdwijnt, heb ik er van ieder exemplaar eentje achtergehouden, maar de rest van het muntgeld heb ik ingeleverd. Wat moet je met munten die eind 2006 niets meer waard zijn?

Denkt u ook goed na wat u met uw oude muntgeld doet. Inwisselen kan alleen nog dit jaar, daarna is de gulden slechts een verzamelobject. Vandaar deze speciale uitgave van DNB Magazine, als ode aan de gulden. Van historische waarde.

Nout Wellink
President van de Nederlandsche Bank

INHOUDSOPGAVE:

- 3 Guldens inwisselen alleen nog in 2006
- 6 Nog 3,5 miljard munten vermist
- 7 Guldenwokkels!?
- 8 Overzicht guldenmunten
- 10 Gouden guldens
- 11 DNB en goud
- 12 Historie van de gulden
- 14 Interview Martine van Os
- 16 Veelgestelde vragen over geld
- 18 Beschadigde biljetten
- 20 Informatie en colofon

Guldenmunten inwisselen kan alleen nog in 2006

Lever uw guldenmunten in nu het nog kan! Dat is het advies van de Nederlandsche Bank en het ministerie van Financiën. In september start een landelijke campagne om iedereen ervan bewust te maken dat inwisselen van guldenmunten alleen nog dit jaar mogelijk is. Hoe gaat die inwisseling in z'n werk? En waar blijven de ingewisselde munten?

DNB-agentschap of postkantoor

De Nederlander is nog erg gehecht aan de oude guldenmuntjes. Bijna 70 procent van de huishoudens heeft nog guldens in huis (munten, biljetten, jubileummunten) en slechts 11 procent zegt van plan te zijn ze in te wisselen.

Wie toch besluit zijn guldenmunten in te wisselen, krijgt de tegenwaarde in euro's uitgekeerd. Inwisselen kan bij de agentschappen van de Nederlandsche Bank (DNB) in Amsterdam, Eindhoven, Hoogeveen en Wassenaar.

Productiestempels voor de gulden.

Om het iedereen wat makkelijker te maken kunnen de munten vanaf maandag 2 oktober ook via de postkantoren worden ingewisseld. Van daaruit wordt het geld naar DNB gestuurd, die de tegenwaarde in euro's overmaakt aan de begunstigde. Guldenbiljetten kunnen nog tot 2032 bij DNB worden ingewisseld.

Particuliere guldens

Bij de inwisseling geldt een speciale procedure. 'Mensen moeten naast de guldens ook een geldig identiteitsbewijs meenemen naar onze agentschappen. Zij kunnen vooraf of terplekke het formulier 'Aanvraag verwisseling van Nederlandse guldens' invullen,' licht Carola Couwenberg toe. Zij heeft als directeur van agent-

(Advertentie)

MAAK EURO'S VAN UW GULDENS

In september gaat er een landelijke Postbus 51-campagne van start over de inwisseling van de guldens.

Postbus

schap Amsterdam goed zicht op de transacties. 'Het is toch zonde als mensen speciaal naar één van de agentschappen komen en geen geld in mogen wisselen omdat ze niet wisten dat ze zich moeten legitimeren. Helaas komt dat wel voor.'

Alleen particuliere guldens worden nog ingewisseld. Onderdeel van het in te vullen verwisselformulier is een verklaring dat het geld niet uit bedrijfsmatige activiteit is verkregen. Ook wordt er gevraagd naar de reden van de inwisseling. Carola: 'De meeste mensen vinden nog guldens in een oude spaarpot of rommellade. Maar als mensen spontaan 40.000 gulden op zolder hebben gevonden, stellen we daar toch onze vraagtekens bij. Overigens komen er uit de vreemdste hoeken en gaten nog oude guldens. Het nachtkastje is een populaire plek, evenals de vakantieportemonnee. Ook vindt men regelmatig geld in de tuin, begraven onder de grond, verstopt in verschillende boeken in de boekenkast, in de linnenkast of zelfs in de piano!'

Goede doelen

Vaak kiezen mensen ervoor het bedrag naar een goed doel te laten overmaken. 'Veel mensen hebben hun geld bijvoorbeeld over laten maken aan de Tsunami-slachtof-

fers. Op dit moment is TV Gelderland bijvoorbeeld bezig met een grote inzamelingsactie voor weeskinderen in Zuid-Afrika, prachtige initiatieven natuurlijk,' aldus Carola. DNB gaat in veel gevallen wel na of het goede doel daadwerkelijk bestaat.

U leest meer over het inwisselen van guldens op www.dnb.nl en in de brochure 'Help! Ik vind nog guldens!' (te bestellen via info@dnb.nl). De Informatiedesk van DNB is op werkdagen bereikbaar tussen 9.00 en 17.00 uur via: (0900) 5200 520 (€0,35 per gesprek)

Ontwerper en stempelsnijder Wienecke werkt aan het gipsmodel voor de gulden met het jaartal 1909.

Guldenmunten kunnen ingewisseld worden bij postkantoren* en de vier DNB-agentschappen:

Agentschap Amsterdam

Westeinde 1
1017 ZN Amsterdam
telefoon 020 524 91 11
Geopend van maandag tot en met vrijdag, van 09.00 – 16.00 uur.

Agentschap Hoogeveen

Schutlandenweg 1
7908 DX Hoogeveen
telefoon 0528 26 88 55
Geopend van maandag tot en met vrijdag, van 09.00 – 12.00 uur.

Agentschap Eindhoven

Dr. Holtropaan 1
5652 XR Eindhoven
telefoon 040 252 24 20
Geopend van maandag tot en met vrijdag, van 09.00 – 12.00 uur.

Agentschap Wassenaar

Rijksstraatweg 334
2242 AB Wassenaar
telefoon 070 517 64 00
Geopend van maandag tot en met vrijdag, van 09.00 – 12.00 uur.

**vanaf 2 oktober*

Vermist: 3,5 miljard muntjes

Veel meer guldenmunten zijn in omloop gebracht dan er zijn teruggebracht na de invoering van de euro in 2002. Sindsdien brengen particulieren maandelijks zo'n 800.000 muntjes terug bij DNB. Zij krijgen daarvoor de tegenwaarde in euro's vergoed. Nog altijd worden 3,5 miljard guldenmuntjes vermist. Waarvan ...

- 44,2 miljoen vijfgulden munten...
- 69,8 miljoen rijksdaalders...
- 325,6 miljoen guldens...
- 756,6 miljoen kwartjes...
- 1.418,2 miljoen dubbeltjes... en
- 924,4 miljoen stuivers.

De waarde van al deze vermiste munten tezamen is **€498,5 miljoen!**

Verdwenen in de wensput...

Nu moet we er eerlijkheidshalve wel bij vermelden dat niet alle 3,5 miljard muntjes meer bij DNB teruggebracht kunnen worden, omdat ze er gewoonweg niet meer zijn. De nodige guldenmunten zijn verloren op het strand, gegooid in een wensput, gevallen in de prullenbak, door toeristen mee terug genomen naar het buitenland, versmolten voor de hogere metaalwaarde et cetera.

Een Eiffeltoren van guldenmunten?

- Het gewicht van alle munten bij elkaar komt overeen met het gewicht van de Parijse Eiffeltoren! (10.100 ton)
- Met alle vermiste muntjes kunnen ruim 120 Amsterdam ArenA-voetbalvelden worden vol gelegd
- Met de 325,6 miljoen vermiste guldenmunten kan zelfs het traject van de Transsiberië-express worden afgelegd, het langste spoortraject ter wereld (bijna 8.000 km) tussen Moskou en Beijing
- De weg naar Nederland naar Oostenrijk via de Duitse snelwegen (ongeveer 1.000 km) kan helemaal worden belegd met een rits van vermiste vijfgulden munten

*De Koninklijke
Nederlandse
Munt 'wokkelt'
de guldenmunten.*

Guldenwokkels!?

**Als de guldenmunten zijn inge-
nommen eindigt het verhaal nog niet.
De munten krijgen een speciale
nabehandeling om ze waardeloos
te maken: ze worden 'gewokkeld'
en beginnen een nieuw leven in
de metaalverwerkende industrie.**

Alle ingeleverde munten worden
bij DNB verzameld en als bulk
vervoerd naar het Opslag- en Dis-
tributiecentrum in Lelystad, een
waar geldpakhuis. Daar moet het
geld eerst waardeloos gemaakt wor-
den voordat het weer aan bedrijven
verkocht kan worden. De Konink-
lijke Nederlandse Munt 'wokkelt'
de guldens: de munten worden
zo gestanst dat er een geribbeld

plaatje overblijft, pas dan kan het
weer op de metaalmarkt gebracht
worden.

De metaalverwerkende indu-
strie smelt ze weer om in grote pla-
ten metaal of buizen. Wie weet zit-
ten er in uw auto of in de nieuwste

brug in uw woonplaats wel oude
guldens verwerkt. De opbrengst
van de verkoop van de gewokkel-
de munten gaat naar het ministerie
van Financiën. En als we bedenken
dat zij de euromunten uitgeven,
dan is de cirkel weer rond.

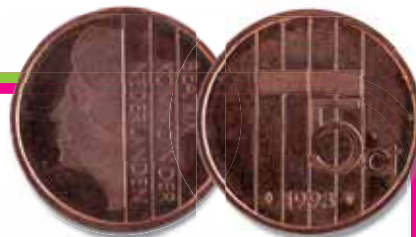
Het Opslag- en Distributiecentrum in Lelystad is een waar geldpakhuis.

Wist u dat...

...het uitgeven van munten niet
de taak is van DNB maar van
de Koninklijke Nederlandse
Munt? DNB laat echter wel de
eurobiljetten drukken. De Munt
slaat de euromunten onder
verantwoordelijkheid van het
ministerie van Financiën. DNB
bepaalt samen met het minis-
terie wel het aantal munten
dat moet worden geslagen.
Bovendien draagt DNB zorg
voor de muntendistributie en
bevoorraadt de officiële munt-
verwerkers met munten, die op
hun beurt de winkels en ban-
ken bevoorraden.

De gulden

De eerste aanmunting van de **cent** dateert van 1821.

De naam is ontleend aan het Latijnse woord voor honderd: centum.

Het muntstuk werd eerst van koper, later van brons gemaakt. In 1877 kwamen ook de halve cent en het tweehalve centstuk in omloop. Deze munten werden na 1948 uit de roulatie gehaald. 35 jaar later, in 1983, verdween ook de cent. Omdat de cent bij invoering van de euro in 2002 geen wettig betaalmiddel meer was, kan het niet meer ingewisseld worden bij DNB. Wel kan men nog terecht bij de Koninklijke Nederlandse Munt in Utrecht.

De **stuiver** ontleent zijn naam aan de voorstelling van de oudste geslagen munten in Mechelen rond 1455. Op deze stuivers staan een of twee vuurijzers met daaronder een vuursteen met vijf of zes vonken, afkomstig van het vuurijzer. De stuiver had de waarde van 1/20e gulden en was lange tijd de basiseenheid van het muntstelsel. Tot de invoering van de Muntwet van 1816, die het decimale stelsel introduceerde: de gulden werd niet meer verdeeld in 20 stuivers, maar in 100 centen. Het muntstuk bestond oorspronkelijk uit zilver, later uit nikkel en weer later uit brons.

Het oudste **dubbeltje** dateert uit de tijd van de Republiek. Sinds 1614 was de – toen nog zilveren – munt twee stuivers waard. Daarom heette het oorspronkelijk ook wel dubbele stuiver. Vanaf 1948 was het dubbeltje een nikkelen munt met een waarde van een tiende gulden.

Deze munt dankt zijn naam aan zijn waarde, namelijk een kwartgulden, 25 cent dus. De eerste aanmunting van 25-centstukken dateert van 1822, daarvoor zijn alleen proeven gemaakt. De munt werd gemaakt van zilver tot 1942. Tijdens de bezetting waren ze tijdelijk van zink. Met de Muntwet van 1948 kwam het kwartje van nikkel. Het **kwartje** wordt vaak een heitje genoemd. Dit is de vijfde letter van het Jiddische alfabet met als getalswaarde vijf. Een heitje staat dus voor vijf stuivers.

De **gulden** was aanvankelijk een gouden munt: de gouden (gulden) Florenus, ofwel 'Fiorino', voor het eerst in 1252 geslagen in de Italiaanse stad Florence. De aanduiding fl of f voor gulden stamt hiervan af. Vanaf 1543, onder Karel V, worden er zilveren guldens geslagen. De waarde van de gulden werd vroeger in stuivers uitgedrukt: 1 gulden stond gelijk aan 20 stuivers. Vanaf 1816 geldt de decimale gulden, verdeeld in 100 centen.

Sinds 1967 werd de gulden van nikkel gemaakt. De term 'piek' stamt af van de godin Minerva die in 1681 met een speer (piek) op de gulden werd afgebeeld.

De eerste rijksdaalders, met het portret van Willem I, dateren van 1840. Maar de naam was al veel ouder. Van de zestiende eeuw tot midden negentiende eeuw circuleerden er verschillende zilveren munten met die aanduiding in Nederland maar ook in landen als Zweden, Denemarken en het Duitse Rijk. Letterlijk betekent **rijksdaalder**: een daalder in het (Heilige Romeinse) Rijk. Enige tijd (1904-1956) was ook een briefje van fl 2,50 in omloop. Om direct na de Tweede Wereldoorlog de schaarste aan munten op te heffen, kwamen muntbiljetten van één en tweeënhalve gulden in omloop. Vanaf 1959 werden er opnieuw zilveren guldens geslagen, vanaf 1969 alleen nog nikkelen.

De **vijfgulden**-munt is de jongste van de familie, geïntroduceerd in 1988. Hij verving het vijf-gulden-bankbiljet met de beeltenis van Joost van den Vondel.

Fiorino d'oro: oermoeder van de gulden

In 1252 werd de eerste gouden florenus geslagen in Florence, 'fiorino d'oro' in het Italiaans. Deze gouden munt woog ongeveer 3,5 gram. Op de ene zijde staat een afbeelding van Johannes de Doper, patroonheilige van de stad, op de andere zijde de fiorino (lelie), het symbool van de stad Florence. Aan deze munt hebben we de afkorting 'fl' of 'f' voor de gulden te danken.

Door het hoge goudgehalte konden de Florentijnse kooplieden er overal in Europa mee terecht, ook in de opkomende regio 'de Nederlanden'. Het succes van de florenus zorgt ervoor dat de munt al snel wordt gekopieerd. Omstreeks 1355 wordt de eerste 'eigen' gouden florenus van de Lage Landen geslagen in het Limburgse Valkenburg. Rond 1400 circuleren er wel twintig soorten. In de volksmond heeten ze gewoon guldens, naar de metaalsoort.

Carolusgulden: stamvader van de gulden

Karel V introduceert in 1521 de laatste Nederlandse gouden gulden. Hij kent de 'carolus-gulden' een waarde toe van twintig stuivers en stelt daarmee de standaard rekeneenheid vast voor boekhoudend Nederland. De carolusgulden kan hierdoor de trotse stamvader van de Nederlandse gulden worden genoemd.

Later, van 1544 tot 1556, laat Karel V een zilveren munt slaan met dezelfde waarde als de gouden carolus. Die zilveren carolusgulden was een flinke plak van bijna 23 gram.

Goud waard

Gouden en zilveren munten waren vroeger precies hun gewicht in goud en zilver waard. Als je een gouden tientje zou omsmelten tot een klompje goud, dan nog was die tien gulden waard. Maar fraude is van alle tijden. Vroeger waren er handige 'schrappers' die de randjes van de munten weg schaafden om vervolgens met dat schaafsel weer nieuwe munten te maken. Dat kon je niet zien, alleen woog zo'n afgeschaafde munt wat minder.

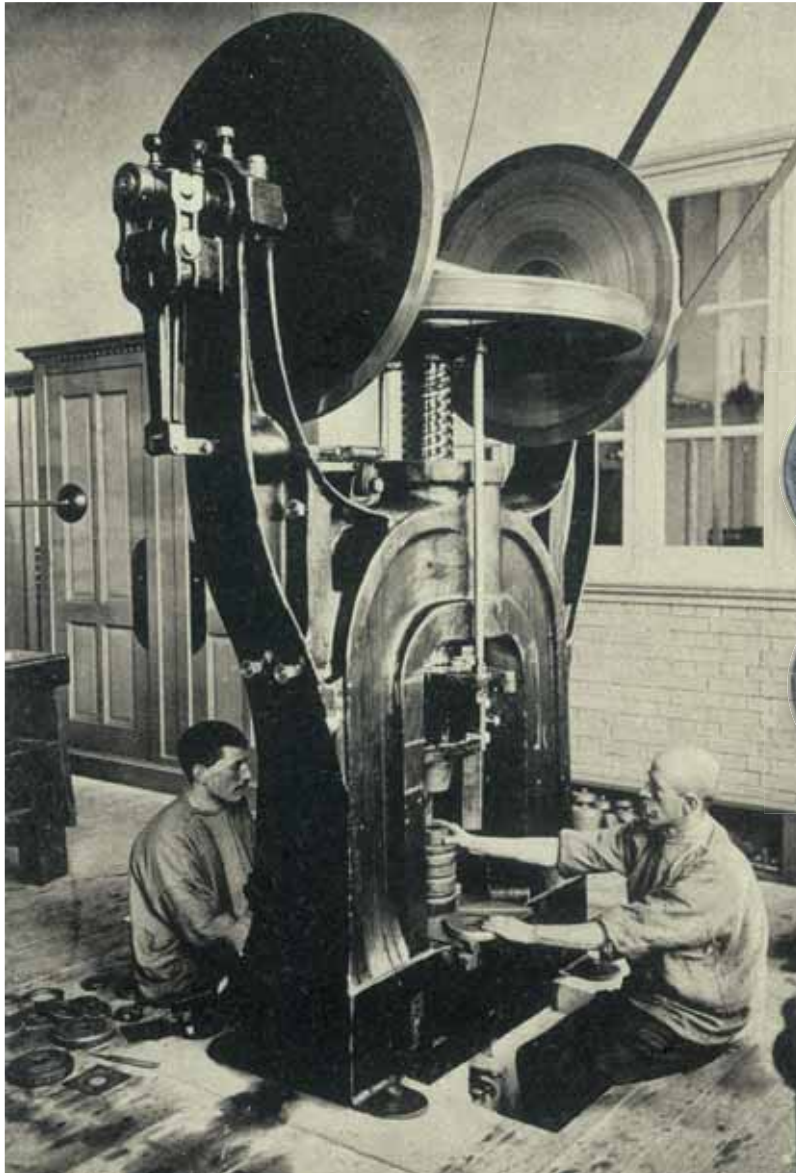
Om dergelijke valsemunterij te voorkomen, kregen de randen van de munten ribbeltjes, of er werd een tekst op de rand gezet. Daarmee kon je zien dat een munt 'echt' was. Op Nederlandse guldens stond het randschrift 'God zij met ons'.

Waar ligt het Nederlandse goud?

Niet al het Nederlandse goud bevindt zich daadwerkelijk in Nederland, in de kluisen van DNB aan het Frederiksplein in Amsterdam. Het grootste deel van de zware goudvoorraad bevindt zich in de kluisen in de granieten rotsen van de Federal Reserve Bank in Manhattan. Daarnaast ligt Nederlands goud bij de Bank of Canada en de Bank of England.

Lange tijd voerden landen de 'gouden standaard'. Onder deze standaard was door de centrale banken in beginsel elke gulden, franc en pond volledig gedekt door een vaste hoeveelheid goud, tegen een vaste (standaard)koers. Pas in 1936 wordt deze gouden standaard losgelaten. In 1992 begint DNB met de verkoop van (delen van) de goudvoorraad. In hoogtijdagen in 1971 bezat zij 1.753 ton goud, in de zomer van 2006 was dat nog 655 ton. In 2009 zal DNB haar voorraad tot 612,5 ton hebben teruggebracht.

Twée eeuwen Nederlandsche Gulden

Willem I

Willem I had bij het bestijgen van de troon in 1813 de schone taak om na de Franse bezetting een gezamenlijk Koninkrijk der Nederlanden te stichten. Hij richtte

in 1814 de Nederlandsche Bank op en voerde met de muntwet in 1816 de decimale gulden in. De gulden werd voortaan '...verondersteld te bestaan uit honderd deelen, genoemd cents.' De verdeling in 20 stuivers werd losgelaten.

Ook was DNB gerechtigd om bankbiljetten uit te geven. Ze werden maar schuchter geaccepteerd. Wie ze als betaling aannam, spoedde zich meestal naar de Oude Turfmarkt, waar DNB van 1814 tot 1967 was gevestigd, om ze in te wisselen voor klinkende munt. Vanaf 1904 is het bankbiljet een wettig betaalmiddel.

Interieur van de Rijksmunt in Utrecht in 1910, waar nu de euromunten worden geslagen

Wilhelmina, de jonge koningin Wilhelmina wordt door het vroege overlijden van Willem III in 1890 op tienjarige leeftijd al koningin. Haar moeder, koningin Emma, neemt de zaken waar tot de troonopvolger oud genoeg is. In 1892 verschijnt de eerste munt met het portret van de tienjarige Wilhelmina. Als zij op 31 augustus 1898 achttien jaar wordt, neemt zij de regering van haar moeder over. In dat jaar wordt er weer een nieuwe serie munten uitgegeven met daarop het portret van de achttienjarige koningin met een diadeem in het opgestoken haar. Volgens velen het mooiste portret dat ooit op de gulden is verschenen.

Kop naar links of naar rechts?

De portretkoppen van de verschillende koningen en koninginnen kijken om en om, naar rechts of links. Willem I kijkt naar rechts,

Willem II naar links. Bij de eerste nieuwe munt van koningin Juliana, werd een fout gemaakt. Zij keek naar links, dezelfde kant als haar moeder koningin Wilhelmina. De munten moesten allemaal opnieuw geslagen worden, maar nu met de kop in de goede richting.

De laatste gulden

De allerlaatste gulden met de afbeelding van een vrolijke leeuw met een vlaggetje in zijn handen werd ontworpen door de twaalfjarige Tim van Melis uit Gemert. Hij won de ontwerpwedstrijd die door het Ministerie van Financiën was uitgeschreven onder leiding van basischolen. Minister van Financiën Gerrit Zalm verrichte samen met Tim op 21 juni 2001 de laatste slag van de officiële laatste gulden. De portretzijde van Koningin Beatrix is ontworpen door Michael Raedecker en Geerten Verheus.

Vanaf 1954 worden tijdelijk weer zilveren guldens in omloop gebracht, zoals deze zilveren gulden uit 1955. Ruim tien jaar later, in 1967, gingen alle zilveren gebruiksmunten weer uit de roulatie.

Het gulden tijdperk:

1252 Eerste aanmunting in Florence van de fiorino d'oro, de oermoeder van de gulden

1325 Eerste gouden guldens worden in de Nederlanden geslagen

1521 Karel V voert Carolusgulden in, de laatste Nederlandse gouden gulden

1543 Karel V laat eerste zilveren Carolusgulden slaan

1609 Oprichting Amsterdamse Wisselbank, invoering bankgulden als rekeneenheid

1694 Staten-Generaal leggen zilveragehalte vast van de (courante) gulden

1814 Oprichting de Nederlandsche Bank, eerste bankbiljetten in omloop

1816 Invoering decimale gulden

1904 Bankbiljet wordt wettig betaalmiddel

1936 Nederland verlaat gouden standaard

1942 Duitse bezettingsmacht vervangt zilveren gulden door een (munt)biljet

1945 Geldzuivering

1954 Zilveren gulden wordt opnieuw in omloop gebracht

1967 Zilveren gulden vervangen door nikkelen gulden

1999 Invoering girale euro

2002 De gulden wordt vervangen door de chartale euro

A close-up portrait of Martine van Os, a woman with dark, wavy hair, smiling warmly. She is wearing a dark red turtleneck sweater under a blue jacket with a thick brown fur collar. The background is a blurred outdoor scene with a person in a dark uniform and cap visible on the right.

Bij de Informatiedesk van de Nederlandsche Bank kunnen ze precies vertellen wanneer Omroep Max het programma *Appeltje voor de dorst* heeft uitgezonden. De dag erna stromen de telefoontjes en e-mails binnen. In het programma behandelt Martine van Os diverse financiële kwesties, maar hoe gaat ze eigenlijk zelf met geld om?

Martine van Os

'Dingen die ik belangrijk vind zijn niet met geld te koop'

We kennen Martine van Os als Juffrouw Dücker uit de televisieserie *Familie Oudenrijn* en natuurlijk van programma's als *Lieve Martine*, KRO's *Country Club* en haar werk voor de Wereldomroep. Voor Omroep Max presenteert zij het geldprogramma *Appeltje voor de dorst*. Iedere week gaat Martine in het programma op zoek naar de zogenoemde 'vergeten pensioenen' en behandelt ze diverse geldvragen.

Hoe ben je eigenlijk bij Omroep Max terecht gekomen?

'Ik heb zelf een open sollicitatie geschreven omdat ik achter de doelstelling van de Omroep sta. Ik erger mij er vreselijk aan dat Hilversum zich voor het grootste deel richt op 'jong en wild', terwijl juist voor ouderen de tv zo belangrijk is en zij er zo van genieten. Snel daarna was het idee geboren om 'Appeltje voor de Dorst' te gaan presenteren.'

Wat is je grootste uitgave van de laatste tijd?

'Eigenlijk is dat een uitgave van mijn man Wouter Stips. Hij heeft altijd de wens gehad ooit de kleine blauwe Dinky Toy Jaguar, waar hij als kind mee speelde, in het echt te bezitten. De grootste uitgave van de laatste tijd is dan ook de verwezenlijking van deze Jaguar-wens. Ik rij zelf in de enige 'eugeot' van Nederland, een mooi Peugeotje waar de p vanaf is gevallen.'

Zijn er dingen die je zo graag wilt dat geld geen rol speelt?

'Eigenlijk niet. De dingen die ik belangrijk vind zijn niet met geld te koop.'

Ben je blij met de euro?

'In één woord: Nee! Ook al beweert de politiek van niet, ik heb het idee dat alles duurder is geworden. Bovendien was ik best gehecht aan onze gulden.'

Hoe betaal je? Cash of chipknip?

'Beide. Veel mensen laten de chipknip thuis maar ik gebruik het regelmatig. Chippen is vooral handig met parkeren.'

Waar geef je het meeste geld aan uit?

'Het meeste geld gaat naar eten, kleding en reizen.'

Koop je wel eens iets om jezelf te troosten? Of laat je geld juist rollen als je vrolijk bent?

'Ik ben meer het type vrolijke koper. Het geld rolt pas echt uit vrolijkheid.'

Vind je het erg om rood te staan?

'Ja! Daarom zijn al die reclamespotjes op tv over lenen van geld zo vreselijk. Deze instellingen doen voorkomen alsof het de gewoonste zaak van de wereld is om grote geldbedragen te lenen, maar dat is het natuurlijk niet. Wouter en ik hebben twee kinderen, Bo en Julian, en het is zeker een uitdaging van deze tijd om ze goed te leren omgaan met geld.'

Wat voor type ben je: 'gat in de hand', 'appeltje voor de dorst' of 'risiconemende belegger'?

'Niets in extreme mate, maar Wouter is meer het type 'gat in de hand' en ik, hoe kan het ook anders, meer het type 'appeltje voor de dorst'. Dat zorgt voor een mooi evenwicht.'

Vergeeten pensioenen

Vast onderdeel in het geldprogramma *Appeltje voor de dorst* van Omroep Max zijn de 'vergeten pensioenen', een onderwerp waarover de informaties van DNB veel publieksvragen krijgt. Niet iedereen houdt een keurige pensioenadministratie bij. Bovendien maken fusies van pensioenfondsen, het wisselen van baan, opruiming, verhuizingen of scheidingen het er niet overzichtelijker op. De website van DNB (www.dnb.nl) bevat een handig overzicht om oude pensioenrechten te achterhalen. Meer hierover op pagina 16 en 17 in deze special.

Een fluitje van een cent

Geen cent waard zijn

Tot de laatste stuiver

Het kwartje is gevallen

Stuivertje wisselen

Op zijn centen zitten

'Goedemorgen, u spreekt met de Nederlandsche Bank'

Informatiedesk DNB dé vraagbaak over geld

'Kunt u nagaan of mijn verzekeraar een vergunning heeft?', 'Mag mijn supermarkt zomaar bedragen afronden?' of 'Ik heb een eurobankbiljet dat door mijn hond is stukgebeten, wat nu?'. De Informatiedesk van de Nederlandsche Bank ontvangt dagelijks tientallen vragen over de meest uiteenlopende onderwerpen die te maken hebben met één ding: **geld**.

Als consument moet u steeds meer financiële beslissingen nemen. Daarom is het belangrijk dat u zich vooraf goed laat informeren. De Nederlandsche Bank (DNB) kan uiteraard geen keuzes voor u maken, maar wij zijn u graag behulpzaam bij het beantwoorden van vragen.

Om u een indruk te geven van ons voorlichtingsterrein vindt u hieronder een **top 3 van veelgestelde vragen en antwoorden**. Met stip op nummer 1 staat de vraag: 'Kan ik nog guldens inwisselen?', hierover vindt u meer op pag. 3 t/m 7 in deze DNB Magazine special.

Hoe achterhaal ik mijn pensioen?

Er bestaat in Nederland helaas geen overzicht waarin wordt bijgehouden wie waar pensioen heeft opgebouwd, maar gelukkig kunt u in de meeste gevallen uw pensioenrechten in een paar stappen weer boven water krijgen.

1. Uw oude werkgever bestaat nog

Bel het bedrijf op en informeer bij welke pensioenfonds of welke pensioenverzekeraar uw pensioenrechten zijn opgebouwd.

2. Uw werkgever bestaat niet meer

Bel in dat geval de Kamer van Koophandel (0900 – 1234567, 70 cent per minuut). Hier kunt u navragen of uw werkgever is overgenomen door een ander bedrijf. Benader vervolgens dit bedrijf en informeer of zij weten bij wie uw pensioenrechten zijn ondergebracht.

3. Uw werkgever bestaat niet meer en het bedrijf is ook niet meer overgenomen.

Dan kunt u de Informatiedesk van DNB bellen. Onze medewerkers kunnen voor u nagaan of het bedrijf misschien aangesloten was bij een bedrijfstakpensioenfonds of dat zij een bedrijfspensioenfonds hadden.

4. Uw pensioenfonds bestaat niet meer

U heeft nog wel een oud polisblad van uw pensioenfonds maar dit fonds bestaat niet meer. Op de website van DNB kunt u terugvinden welke organisatie de pensioenrechten heeft overgenomen. Bij deze organisatie kunt u informeren wat uw opgebouwde pensioen is.

Wilt u meer weten over het opsporen van pensioenrechten? Lees dan de folder 'Hoe achterhaal ik mijn pensioen'.

Hoe ga ik om met een klacht over mijn verzekeraar?

Naast vragen krijgt DNB ook regelmatig klachten over banken, pensioenfondsen of verzekeraars. DNB is graag op de hoogte van uw klachten, deze kunnen een belangrijke rol spelen in het toezicht dat de DNB op deze instellingen houdt. DNB is echter geen scheidsrechter en bemiddelt niet tussen partijen. Heeft u een klacht? Probeer deze dan in eerste instantie op te lossen met uw bank, pensioenfonds of verzekeraar. Maak daarbij gebruik van de klachtenprocedure. Mocht u het niet eens worden, dan kunt u zich wenden tot de verschillende geschillencommissies.

Lees meer in de brochure 'U heeft een klacht'.

Wat kost betalen in Europa?

Met de euro kun je vrijwel overal in Europa terecht: van Venetië tot Helsinki. En als je geen euro's meer hebt

dan pin je gewoon via de geldautomaat om de hoek. Bedoeling is dat Europa één betaalgebied wordt. Een eerste stap om dat te realiseren is de maatregel van de EU waarin bepaald is dat de tarieven van het eurobetalingsverkeer met andere EU-lidstaten gelijk moeten zijn aan de tarieven die hiervoor in eigen land gelden. Dit betekent dat u in andere eurolanden gratis kunt pinnen. Dit geldt, onder bepaalde voorwaarden, ook voor overboekingen.

In de brochure 'Betalen in de Europese Unie: makkelijker en goedkoper' wordt alles precies uitgelegd.

Veel van onze informatie kunt u ook terugvinden op onze website. Wilt u een van onze medewerkers spreken? Een brochure bestellen? Neem contact op met onze Informatiedesk.

Informatiedesk DNB

Bereikbaar op werkdagen van 09.00 tot 17.00 uur.
Telefoon: 0900 - 5200 520 (€0,35 per gesprek).
E-mail: info@dnb.nl. Website: www.dnb.nl.

Voor vragen, publicaties en educatief materiaal over:

- Geld en betalen (eurobankbiljetten en -munten, guldens)
- Pensioenen (achterhalen pensioenrechten, waardeoverdracht, indexatie, afkoop)
- Banken, verzekeraars, pensioenfondsen (vergunningen, garantieregelingen, klachten)
- Rentes en wisselkoersen (wettelijke rente)

Vermolmd, verkoold, verscheurd: het oplappen van beschadigde flappen

Bankbiljetten krijgen veel te verduren. Ze gaan van hand tot hand, belanden in broekzak of portemonnee, maar ook wel in wasmachines en magnetrons. Met vakkundig reconstructiewerk verleent DNB een unieke service aan de pechvogels. Zij krijgen de waarde vergoed als het beschadigde biljet grotendeels kan worden opgelapt.

Het publiek moet kunnen vertrouwen op de echtheid en kwaliteit van de bankbiljetten die in omloop zijn. DNB heeft er een dagtaak aan dit vertrouwen te waarborgen. De centrale bank is in de eerste plaats verantwoordelijk voor het tellen, sorteren en op echtheid controleren van bankbiljetten die door banken worden teruggestort. Zij draagt deze taak steeds verder over aan commerciële partijen, maar blijft er direct bij betrokken. Biljetten die vies, stuk of vals zijn, worden teruggebracht naar DNB. Want de enige instelling die geld mag vernietigen – zonder dat daardoor geld verloren gaat – is de centrale bank. Belandt er toch een beschadigd biljet in uw portemonnee of bijt de hond een biljet stuk, dan kunnen deze bankpapieren ook bij DNB worden ingewisseld.

Magnetrongeld

Natuurlijk is iedereen zuinig op bankbiljetten. Het is immers geld. Maar een ongeluk zit in een klein hoekje. Dat blijkt uit de ervaringen van mensen die een DNB-agentschap bezoeken met hun restjes bankbiljetten. Zo had iemand 's ochtends vroeg 'eventjes' zijn portemonnee op een lamp gelegd, en was dat - in de haast op weg naar zijn werk - helemaal vergeten. 's Avonds sprong de verlichting automatisch aan. Door de hitte van de lamp verschroeiende de portemonnee...

Met een ander verhaal kwam een vakantieganger die moe en gevelde door een jetlag terugkeerde naar huis. Hij koos voor het gemak: een snelle magnetronhap. Pas toen hij het opgewarmde gerecht oppakte, realiseerde hij zich dat er in zijn magnetron ook nog wat biljetten verstopt lagen.

Reconstructie

Iedereen kan met verkoelde biljetten of snippers en proppen van bankbiljetten langskomen bij een van de Agentschappen van DNB. Als een biljet slechts licht beschadigd is, bijvoorbeeld in tweeën is gescheurd, dan krijgt de eigenaar de waarde onmiddellijk vergoed. Ook erg vieze en besmeurde bankbiljetten kunnen ter plekke ingeruild worden voor schone euro's. Bij ernstige vormen van beschadiging worden de resten bankpapier in ontvangst genomen voor reconstructie.

Dit reconstructiewerk is vakwerk. Een aantal medewerkers van het Agentschap Amsterdam zijn er meesters in om van niets weer iets te maken. Daarvoor nemen zij plaats aan speciale reconstructietafels. Gewapend met een sterke loeplamp, pincet, plastic handschoenen, plakband en plakplastic kunnen zij ernstig beschadigde bankbiljetten weer oplappen. De ene reconstructieklus is in enkele uren geklaard; andere vragen soms enkele volle werkdagen.

DNB doet in beginsel alleen de reconstructie van bankbiljetten; met beschadigde munten kunnen mensen terecht bij de Koninklijke Munt in Utrecht. Bezoekers krijgen binnen twee maanden uitslag over het slagen van de reconstructie. Alleen als het opgelapte bankbiljet meer dan de helft van het oorspronkelijke biljet vormt, dan krijgt de eigenaar de waarde ervan vergoed. Deze vergoedingswijze is met de invoering van de euro op Europees niveau vastgesteld. Natuurlijk zijn er uitzonderingen mogelijk. Stel dat iemands huis volledig is afgebrand: als onomstotelijk is vast te stellen dat diens geld is beschadigd door deze brand, dan is DNB coulanter.

Versnipperd

Alle vieze en beschadigde bankbiljetten die terugkeren bij DNB worden uiteindelijk vernietigd. De versnipperde biljetten worden als 'worsten' samengeperst en gaan vervolgens naar de verbrandingsoven. Soms krijgen de snippers een bijzondere bestemming, bijvoorbeeld verpakt in speciale folies als relatiegeschenk of gegoten in hars als kunstobject.

INFORMATIE

De Nederlandsche Bank (DNB) helpt u graag verder met uw vragen over geld. U kunt contact opnemen met de Informatiedesk via de telefoon of uw vraag stellen via email. Ook is er veel informatie beschikbaar op de website van DNB, onder de kop 'Publiek'.

DNB heeft diverse uitgaven over geldzaken:

- 'Waar het om draait', de activiteiten van DNB in het kort
- 'Van kauri tot euro', een korte geschiedenis van het geld, de gulden en de Nederlandse Bank
- Cd-rom 'Echt of vals?' en folder 'Kijken, kantelen, Voelen' over de echtheidskenmerken van de euro.
- 'Een vraag? Een antwoord!', over de Informatiedesk van de Nederlandsche Bank.
- 'U heeft een klacht?'
- 'Hoe achterhaal ik mijn pensioen?'
- 'Betalen in de Europese Unie: makkelijker en goedkoper'

We hebben ook educatief materiaal beschikbaar voor bijvoorbeeld spreekbeurten, werkstukken etc. Voorbeelden: geldposters, snippers van bankbiljetten, eurofilm, etc.

Alle publicaties zijn digitaal beschikbaar op www.dnb.nl. U kunt ze ook gratis bestellen via deze website, per mail of per brief aan:

De Nederlandsche Bank
Afdeling Facilitaire diensten/Postkamer
Postbus 98, 1000 AB Amsterdam

COLOFON

DNB *Magazine Special* is een eenmalige publicatie behorend bij DNB *Magazine*, een uitgave van De Nederlandsche Bank N.V. Het is een productie van de afdeling Communicatie en verschijnt zes keer per jaar.

Redactie-adres

DNB *Magazine*

Postbus 98, 1000 AB Amsterdam

Westeinde 1, 1017 ZN Amsterdam

Telefoon 020 - 524 5781/1910

Fax 020 - 524 2228

E-mail (redactie): magazine@dnb.nl

Internet: www.dnb.nl

Hoofdredactie

Loek van Daalen

Eindredactie

Gitte van 't Hof

Fotografie

Rob Meulemans

Vormgeving en druk

Fd-Reproductie DNB

Aan dit nummer werkten mee Margot Brautigam, Carola Couwenberg, Jacqueline Cornewal, Anne Filius, Dick den Heijer, Marijke Hoogendoorn, Peter Markus, Lindy Michels, Martine van Os, Corry van Renselaar.

Abonnementen

Een abonnement op DNB *Magazine* is gratis en uitsluitend schriftelijk of per e-mail aan te vragen. Adreswijzigingen en opzeggingen eveneens schriftelijk opgeven.

Annemenenadministratie

DNB *Magazine*

Antwoordnummer 2670

1000 PA Amsterdam

E-mail: aanvraagmagazine@dnb.nl

Artikelen uit DNB *Magazine* mogen niet zonder toestemming van de redactie worden overgenomen.

U heeft een klacht?

Hoe achterhaal ik mijn pensioen?
De Informatiedesk van de Nederlandsche Bank

- Geraadpleegde literatuur en herkomst/copyrights beeldmateriaal
- Van kauri tot euro. Over geld, gulden en de Nederlandsche Bank. Corry van Renselaar. Uitgave van DNB, 2002.
 - Vaarwel Gulden - 750 jaar historie. Rob Groeneveld. Image Books Factory B.V., 2001.
 - De laatste Gulden. Gedenkboek bij het afscheid van de gulden. Final Publishing, 2001.
 - Dukaten, daalders en duiten. Een geschiedenis van het geld. Ton Kappelhof. Waanders Uitgevers, 2006.
 - Geldmuseum, Utrecht.
 - Het Utrechts Archief, Utrecht.

